

**Türkiye ile İsviçre arasında ticari mübadelelerin ve
tediyelerin tanzimine dair imza olunan anlaşma ile
merbutu protokol ve mektupların tasdikına dair ka-
nun lâiyhası ve Hariciye ve Ticaret Encümenleri
mazbataları (1/154)**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Kararlar Müdürlüğü

Sayı : 6/3612

21 . X . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile İsviçre arasında Ticari mübadelelerin ve tediyelelerin tanzimine ait 4 ağustos 1943 tarihinde imzalanan Anlaşma ile merbutu protokol ve mektupların tasdiki hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetine 31 . VIII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebebler lâiyhası

Müddeti 15 nisan 1943 tarihinde biten Türkiye ile İsviçre arasında Ticari mübadelelere ve Tediyelelerin tanzimine dair 28 mart 1942 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasının yeniden müzakerelerine başlanırken muhtelif vekâlet ve müesseselerin mübayaalarına müteallik 9 kânunuevvel 1942 tarihli protokol neticelerinin gözönünde bulunması lüzumlu ve faydalı mütalâa olunarak mezkûr Ticaret Anlaşması 31 temmuz 1943 tarihine kadar temdit olunmuş ve İsviçre'liler ile yeni bir Anlaşma akti için İcra Vekilleri Heyetinin 3 haziran 1943 tarih ve 6/20032 numaralı kararı ile verilmiş olan salâhiyete istinaden Bern'de İsviçre'lilerle müzakerelere başlanılmıştır.

Müzakere vaziyetinin gösterdiği lüzum üzerine 23 mart 1942 tarihli Ticaret Anlaşması 31 ağustos 1943 tarihine kadar tekrar temdit edilmiş ve yeni Ticaret ve tediye Anlaşması protokol ve mektupları 4 ağustos 1943 tarihinde akit ve imza olunmuştur.

Heyeti Murahhasalar arasında cereyan eden müzakereler neticesinde iki memleket ekonomisinin müteakabil umumî ihraç imkânları nazara alınarak, Ticari mübadelâtın daha geniş, kolay ve sağlam esaslara istinat ettirilmesi maksadiyle kliring ve serbest döviz sisteminin kabulü üzerinde bir mutabakata varılabilmiş ise de dünya siyasi durumunda vuku bulan son değişiklikler muvacesinde ticari mübadelâtın yine huhusi takas veya satış memleketin isteğine göre serbest dövizle icrası cihetine gidilmesi zaruri olmuştur.

Hususi takas ve serbest döviz esaslarına dayanan 28 mart 1942 tarihli eski Ticaret ve Tediye Anlaşmasının bir senelik tatbikatından elde edilen neticelere göre makine grupları haricinde kalan mallar üzerinde iki Hükümetin salâhiyettar daireleri arasında hususi takas suretiyle ihraç olunacak müteakabil mallar üzerinde mutabakatlara varılabilmiş ise de makine grupları üzerinde noktai nazarların tevhid ve bir mutabakata varılabilmesi büyük müşkülât arzettiştir. Bu sebepledir ki, mezkûr Anlaşmanın tatbikatı sırasında muhtelif vekâlet, daire ve müesse-

selerinin makine gruplarına müteallik mubayaalarına imkân verebilmek için iki Hükümet arasında müzakere icrası ve muayyen muamelelere inhisar üzere 60 milyon İsviçre franklık 9 kânunuevvel 1942 tarihli Protokolün akdedilmesi lüzumu hâsıl olmuştur.

Bu itibarla yeni Ticaret ve Tediye Anlaşması müzakeresinde iki Hükümetin makine grupları üzerinde umumî bir prensip mutabakatına varması çok zaruri bulunuyordu.

İsviçre Heyeti Murahhasası makine mukabilinde Türkiyeden alınacak malların kendileri için birinci derecede ehemmiyeti haiz bakır, krom, pamuk, tiftik, deri, ipek kozası gibi mahdut Türk mallarına inhisar etmesi üzerinde ısrarla durmuştur. Yapılan müzakereler neticesinde muayyen makine mubayaalarına münhasır olmak üzere akdedilmiş olan 9 kânunuevvel Protokolde yazılı madde ve nispetlerin esas olarak alınması temin olunabilmştir.

Yeni Anlaşmaya göre İsviçre'de mubayaa olunacak makineler mukabilinde % 25 kuru meyva (üzüm, incir, fındık ve diğer kuru meyvalar), % 12 tütün, % 13,3 bakır, % 9 pamuk ve pamuk döküntüsü, % 7,5 tiftik, % 5 küçük baş deri, % 5,5 ipek kozası ve ipek döküntüsü, bakiye % 23,7 muhtelif diğer maddeler ihraç olunacaktır.

Hükümetimiz tarafından tâyin edilecek olan bu makine grupları için 35 milyon İsviçre franklık bir plafond tesbit olunmuştur. Bu ilk plafonun 8 milyonunu ziraat makineleri grubu, 27 milyonunu da diğer makine grupları teşkil edecektir.

Bugünkü imkânları gözönünde bulundurarak tesbit olunan 35 milyon İsviçre franklık plafonun, mübadelâtta daha ziyade inkişaf imkânları belirlediği takdirde, tekrar Hükümetler arasında müzakerelere lüzum hâsıl olmadan kolaylıkla arttırılabilmesi için hususî bir hüküm konmuş bulunmaktadır. Bu hükme istinaden ileride lüzum hâsıl olunca iki memleketin salâhiyetli makamları anlaşarak bu plafonu kısmen veya tamamen teedit edebilecektir.

Bu suretle İsviçre'den mubayaa edilecek makine grupları mukabilinde vereceğimiz malların şimdiden tesbit ve prensip olarak umumî bir surette tâyin edilebilmiş olması dolayısı ile iki Hükümet daireleri arasında mütemadi muhabere ve anlaşmazlıklara yol açarak işlerin tahakkukuna imkân vermeyen mesele esas itibarıyla bertaraf edilmiş bulunmaktadır.

Ana hatları yukarıda arz olunan işbu Anlaşma iktisadi menfaatlerimize uygun olduğundan kabul ve tasdıkı Büyük Millet Meclisinin yüksek tasviplerine arz olunur.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No. 1/154

Karar No. 3

27. I. 1944

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile İsviçre arasında Ticarî mübadelelerin ve tediyelelerin tanzimine dair 4 ağustos 1943 tarihinde imzalanan Anlaşma ile merbutu protokol ve mektupların tasdıkı hakkında Hariciye Vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 31. VIII. 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 21 birinci teşrin 1943 tarih ve 6/3612 numaralı tezeresiyle gönderilen kanun lâyihası Encümenimize havale olunmakla Hariciye Vekâletinden gelen mümessiller huzuriye müzakere olundu.

Memleket menfaatlerine uygun görülen işbu lâyiha Encümenimizce de tasvip edilmiş olduğundan havalesi mucibince Ticaret Encüme-

nine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Hariciye En. Reisi	M. M.	Kâtip
Konya	Tokad	Ağrı
M. Göker	N. Poroy	R. R. Pasin
Bolu	Elâziğ	Erzurum
H. C. Çambel	F. A. Aykaç	P. Demirhan
Gümüşano	Gümüşano	İstanbul
C. Selek	E. S. Tör	A. Ş. Esmer
İzmir	Manisa	Samsun
H. Menteşe	H. Bayur	C. Bilsel
Sivas		
N. Sadak		

Ticaret Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Ticaret Encümeni

Esas No. 1/154

Karar No. 19

3 . VI . 1944

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile İsviçre arasında Ticari mübadelelerin ve Tediyelelerin tanzimine dair 4 ağustos 1943 tarihinde imzalanan Anlaşma ile merbutu protokol ve mektupların tasdikı hakkında Hariciye Vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetine 31 . VIII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 21 birinciteşrin 1943 tarih ve 6/3612 numaralı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Hariciye Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize tevdi buyurulmakla Ticaret ve Hariciye Vekâleti mümessil-

leri huzurunda görüşüldü:

Encümenimiz lâyihanın Hükümet teklifine göre aynen kabulüne karar vermiştir.

Yüksek Reisliğe sunulur.

Ticaret En. R. Y. M. M.	M. M. Y.	Kâtip
Manisa	Niğde	Niğde
Dr. Haldun Sarhan	H. Ulusoy	H. Ulusoy
Ankara	Erzincan	Giresun
A. Çubukcu	F. Halfçgil	İ. Sabuncu
Kastamonu	Kırklareli	Ordu
H. Çoruk	Ş. Ödül	M. Yarımbıyık

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile İsviçre arasında Ticari Mübadelelerin ve Tediyelelerin Tanzimine ait 4 ağustos 1943 tarihinde Bern'de imza olunan Anlaşma ile merbutu protokol ve mektupların tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Türkiye ile İsviçre arasında 4 ağustos 1943 tarihinde Bern'de imzalanan Ticari Mübadelelere ve Tediyelelerin tanzimine mütaallik Anlaşma ile merbutu Protokol ve mektuplar kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini tat-

bike İera Vekilleri Heyeti memurdur.

31 . VIII . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Şirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Suad H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVİÇRE KONFEDERASYONU ARASINDA TİCARİ MÜBADELELER VE TEDİYELERİN TANZİMİNE MÜTEALLİK ANLAŞMA

İki memleket arasındaki Ticari mübadeleleri inkişaf ettirmek ve tediyelerin tanzimini kolaylaştırmak arzusuyla, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Konfederasyonu Hükümeti, 13 ilk kânun 1930 tarihinde Türkiye ile İsviçre arasında münakit Ticaret Mukavelesinin münderecatına hâlel gelmeksizin aşağıdaki hükümlerin kabulünü kararlaştırmışlardır :

Madde — 1.

Türkiye ile İsviçre arasında ticari mübadeleler her iki memlekette mer'î ithalât ve ihracat umumî rejimlerine tevfikân yapılacaktır.

Madde — 2.

1. İki memleket arasındaki ticari mübadeleler, satıcının memleketine nasıl uygun gelirse ona göre hususi takas yoluyla veyahut serbest dövizle yapılacaktır.

2. İşbu Anlaşma mucibince hususi takastan maksat, mal ihraç veya ithali mukabilinde müsavi kıymette başka mal ithal ve ihraçı vecibesini tahmil eden bir muameledir.

Hususi takas muameleleri iki memlekette salâhiyettar makamların mütekaddim müsaadelerine tabi olacaktırlar.

Türk ve İsviçre makamları bu müsaadeleri Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ve İsviçre Takas Ofisiyle doğrudan doğruya muhabere suretiyle birbirlerine göndereceklerdir.

3. İşbu Anlaşma mucibince serbest dövizle satıştan maksat, satıcının memleketinde salâhiyettar makamlara, mukabilinde bir ithalât yapmak mecburiyeti tahmil edilmeksizin ihraçına müsaade edilen malın satıştıdır.

Madde — 3

1. İşbu Anlaşma mer'iyeto girdikten sonra İki Taraftan sevkedilen mallara İki memleketin salâhiyettar makamlarınca verilmiş ve merbut nümuneye uygun bir menşe şahadetnamesi terfik edilecektir.

2. Bedeli elli Türk lirasını veya başka bir para ile muadilini geçmeyen irsalât için, menşe şahadetnamesi mecburi değildir.

Madde — 4

İşbu Anlaşma hükümlerine tevfikân münakit hususi takas muameleleri ihraçat memleket hududu teslim kıymeti esasına göre cereyan edecektir.

Madde — 5

1. Türkiye menşeli olup gerek bir hususi takas muamelesini iera zmnında, gerek serbest döviz tediyesi mukabilinde İsviçre'ye ithal edilmiş bulunan veya ithal edilecek olan malların bedeli, İsviçre frangı olarak İsviçre Millî Bankasına tediyeye olunacak ve mezkûr Bankanın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası adına açacağı faizsiz bir İsviçre frangı hesabının matlubuna geçirilecektir.

2. İsviçre menşeli olup gerek bir hususi takas muamelesini iera zmnında, gerek serbest döviz tediyesi mukabilinde Türkiye'ye ithal edilmiş bulunan veya ithal edilecek olan mallar bedelini ödemek için Türkiye'deki borçlu lüzumlu bulunan İsviçre frangı tutarını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından satın alacaktır.

Türk borçlularına borçlarının tediyesi için lüzumlu İsviçre franklarını Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, işbu maddenin 1 numaralı fıkrasında mevzu bahis olup İsviçre Millî Bankası nez-

dinde küşade bulunnan hesaptaki nevedatından, muadil Türk lirasının istifası mukabilinde sâ-tacaktır.

Tediyelerin hak sahiplerine ierasını bilâ tehhür mümkün kılmak üzere, yukarıda mezkûr he-sabın beslenmesi lâzımgeldikçe Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu hesabı besleyecektir.

3. Hak sahiplerine tediyaat Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve İsviçre'de İsviçre Millî Bankası tarafından ifa olunacaktır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve İsviçre Millî Bankası hak sahiplerine tediyaeleri müm-kün kılmak üzere lüzumlu ihbarnameleri birbirlerine günü gününe göndereceklerdir.

Madde — 6

Türkiye veya İsviçre'ye müteakabilen ithal edilecek İsviçre veya Türkiye menşeli malların muba-yaası için avans olarak yapılacak teslimat ithalâtçı memlekete mensup salâhiyettar makamların mu-vafakatine tabi olacaktır. Bu teslimat işbu Anlaşma hükümlerine tevfikân icra edilecektir.

Madde — 7

İşbu Anlaşmanın muntazam bir tarzda işlemlerini temin için alınacak tedbirler hakkında İsviç-re Takas Ofisiyle Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası aralarında mutabık kalacaklardır.

Madde — 8

1. İsviçre Millî Bankası ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından tanzim edilen tediya emirleri İsviçre frangı olarak tahrir olunacaktır.

2. Türk lirası üzerinden muharrer borçların bedeli olarak İsviçre Millî Bankasına yapıla-cak teslimat Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tesbit edilmiş bulunan en son malûm rayiç-le İsviçre frangına tahvil olunacaktır. Türkiye'de Türk liralasının İsviçre frankına ve İsviçre franklarının Türk lirasına tahvili Türkiye dahilî mevzuatına müstenit rayiç üzerinden yapıla-caktır.

3. Türk lirasından veya İsviçre frangından gayri bir para ile muharrer borçların tahvili alrei ile satremın müştareken tesbit edecekleri borsa veya piyasada mukayyet son rayiç üzerinden ic-ra edilecektir.

Madde — 9

1. a) İki memleket arasında ticari mübadelelere müteallik nakliye, sigorta, antrepo ve gö-zetme masrafları;

b) İki memleket arasında ticari mübadelelerden mütevellit olup Türk ihracatçılarının İsviç-re'deki mümessillerine borçlu buldukları masraf ve komisyonlarla İsviçre'li ihracatçıların Türkiye'deki mümessillerine borçlu buldukları masarîf ve komisyonlar;

İşbu Anlaşma hükümlerine tevfikân serbest dövizle ödenecektir.

2. İki memleket salâhiyettar makamları ve teşkilâtları bu mebalîğin mahiyet ve ciheti isti-malini ve murakabe etmek hakkını mahfuz tutarlar.

Madde — 10

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına ve İsviçre Millî Bankasına işbu Anlaşma hükümlerine tevfikân yapılan tediyaat Türk ve İsviçre'li borçlu için ibra kuvvetini haiz olacaktır.

Madde — 11

İki Hükümetin herbiri ticari mübadelelerin işbu Anlaşmaya tevfikân tahakkukunu temin için kendisine taallûk eden muvafık tedbirleri alacaktır.

Madde — 12

1. İşbu Anlaşmanın mer'iyeti müddetince müsaadeye iktiran etmiş ihracattan mütevellit karşılıklı alacaklar, bu Anlaşma hükümlerine tevfikan tasfiye olunacaktır.

2. Bu Anlaşmanın mer'i bulunduğu müddetçe, muvafakate iktiran etmiş olup Anlaşmanın inkızasında hitama ermemiş bulunan hususi takas muameleleri de kezalik bu Anlaşmanın hükümlerine tevfikan tasfiye olunacaktır.

Madde — 13

İsviçre Konfederasyonu ile Lischtenstein Prensligi arasında 23 mart 1923 tarihiyle münakit Gümrük Birliği Muahedesi mucibince işbu Anlaşma Lischtenstein Prensligi ülkesine de tatbik olunacaktır.

Madde — 14

Tasdik edilecek olan işbu Anlaşma, iki Hükümetin muvafakatine iktiran kaydiyle 1 eylül 1943 te mer'iyete girecektir. Mer'iyete girdiği tarihten itibaren bir sene muteber olacak ve iki Âkit Tarafın mutabakatıyla temdit edilebilecektir.

Bern'de 4 ağustos 1943 tarihinde fransızca iki nüsha tanzim edilmiştir.

Türk Hükümeti namına
B. Z. Sanus

İsviçre Federal Meclisi
namına
Ebrard

Menşo şahadetnamesi nümunesi

Gönderen :	Gönderilen :
İsim :	İsim :
İkametgâh :	İkametgâh :
Sokak :	Sokak :

Malm cinsi :

Ambalaj tarzı :

Koli adedi :

Marka numara :

Ağırlık } Gayrisafi kilo
 } Safi kilo

Krymet } Franko hudut
 } Cif

Sevk yolu :

Yukarıda gösterilen malların menşeli olduğu ve Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelere ve tediyelerin tanzimino müteallik olarak 4 ağustos 1943 de imzalanmış olan Anlaşma Hükümlerine tevfikan bu şahadetname verildiği tasdik olunur.

(Mühür)

Tarih :
Menşo şahadetnamesini veren salâhiyetli
makamın ismi ve imza :